

College van toezicht op de bedrijfsrevisoren
Mevrouw Bénédicte VESSIE
Voorzitster

Congresstraat 12-14
1000 BRUSSEL

Brussel, 18 juni 2021

Mevrouw de Voorzitster,

Betreft: Kwaliteitscontrole 2020 / 2021, aangepast aan de gevolgen van de COVID-19-crisis

Aansluitend op de ontmoeting met de leden van de Hoge Raad op 5 februari 2021, alsook op het online onderhoud van 26 april 2021 ingevolge het schrijven vanwege de Hoge Raad van 25 maart 2021 en in het kader van de raadpleging door het College van de Hoge Raad omtrent de controleleidraden voor de kwaliteitscontrole, wensen we hierbij nog even terug te komen op een aantal punten.

Met de invoering van de nieuwe structuur voor publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor in België (via de wet van 7 december 2016) heeft de wetgever een nauwe samenwerking tussen het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren en de Hoge Raad voor de Economische Beroepen voor ogen gehad, onder meer op het vlak van de controleleidraden die de inspecteurs hanteren voor het uitvoeren van de kwaliteitscontrole bij bedrijfsrevisoren.

Sinds 2018 onderhouden onze beide instanties in dit verband regelmatig contacten. Het overleg omtrent de kwaliteitscontrole en de daarbij horende uitwisseling van informatie komt stilaan op kruissnelheid en de leden van de Hoge Raad weten dit bijzonder te waarderen.

Zo heeft de Hoge Raad, naar aanleiding van de raadpleging in de voorbije jaren door het College, voor de controleleidraden diverse bijkomende vragen gesuggereerd omtrent het optreden van de commissaris ten aanzien van de ondernemingsraad en de wijze waarop de commissaris aandacht besteedt aan de sociale balans. De Hoge Raad heeft het College eveneens verzocht om bij de kwaliteitscontrole bijzondere aandacht te besteden aan de naleving door de beroepsbeoefenaars van de onafhankelijkheidsvoorschriften (onder andere inzake de verboden niet-controlediensten), alsook aan de naleving van de wettelijke formaliteiten, vereist in Belgische context (zoals de publicatie van de benoeming van de commissaris in de Bijlagen bij het *Belgisch Staatsblad*; de melding van het voortijdig

beëindigen van het commissarismandaat; het nauwgezet opvolgen van de wettelijke benoemingsprocedure ingeval er een ondernemingsraad is, enz...).

Deze aandachtspunten blijven overigens tot op heden nog steeds van belang; zo merken een aantal leden van de Hoge Raad op dat er in de schoot van bepaalde ondernemingsraden ongenoegen blijft bestaan omtrent de manier waarop de commissaris zijn/haar wettelijke opdracht ten aanzien van de ondernemingsraad vervult; de Hoge Raad oordeelt dat de kwaliteitscontrole hierop nog meer zou moeten inspelen.

Wat het voorbije jaar 2020 betreft, heeft de COVID-19-pandemie de normale werking van heel wat instanties en ondernemingen overhoop gehaald. De ongeziene gezondheids crisis heeft een herschikking van de kwaliteitscontroles bij de bedrijfsrevisoren vanwege het College noodzakelijk gemaakt en een aanzienlijke impact gehad, niet alleen op de timing maar ook op de inhoud en de wijze van uitvoering van de kwaliteitscontroles. Het College heeft aan de Hoge Raad de nodige toelichting verstrekt omtrent de aanpassing van de werkwijze; zo is er in de kwaliteitscontrole 2020 voor de niet-OOB-kantoren, naar analogie met hetgeen voordien al bestond voor de OOB-kantoren, geopteerd voor een thematische controleaanpak, specifiek met de volgende controlethema's: aanvaarding en continuering van cliëntrelaties en van specifieke opdrachten, en monitoring.

De vertegenwoordigers van het College hebben naar aanleiding van de online ontmoeting op 26 april j.l. aangegeven dat de kwaliteitscontroles 2021 nog steeds te kampen hebben met de gevolgen van deze uitzonderlijke situatie. Het College heeft bijgevolg beslist om voor de kwaliteitscontrole van de niet-OOB-bedrijfsrevisoren in 2021 de thematische controleaanpak te behouden, met dezelfde voormelde thema's. Boek 1 in verband met de kantoororganisatie is weliswaar aangevuld met drie bijkomende vragen. Omtrent deze drie bijkomende vragen wenst de Hoge Raad trouwens geen bezwaar te formuleren.

De Hoge Raad toont zich echter wel bekommerd omtrent het toenemend aantal dossiers in de pers, waarbij het optreden van de bedrijfsrevisor ernstig in vraag wordt gesteld. Hierdoor dreigt niet alleen het vertrouwen van het maatschappelijk verkeer in het deskundig en onafhankelijk optreden door de bedrijfsrevisoren in gevaar te komen, maar staat mogelijks tevens de geloofwaardigheid van het systeem van publiek toezicht op het spel. Het stelt de leden van de Hoge Raad enigszins gerust dat het College deze bezorgdheid deelt en akkoord gaat om de problematiek van dossiers die in de pers aan bod komen, te integreren binnen zijn risico-gebaseerde aanpak. Daarnaast heeft de Hoge Raad in zijn schrijven van 25 maart 2021 specifieke aandacht gevraagd voor het optreden van de commissaris bij ondernemingen in moeilijkheden en de wijze waarop de commissaris omgaat met de (dis)continuïteitsproblematiek (zowel vanuit de internationale controlestandaarden als vanuit het Belgisch wettelijk kader). Zeker in een post-coronatijdperk waarin vermoedelijk talrijke ondernemingen met aanzienlijke uitdagingen op het vlak van de continuïteit van hun bedrijfsactiviteiten zullen geconfronteerd worden, wordt meer dan ooit verwacht dat de bedrijfsrevisor de wettelijke taak ten volle opneemt, meer in het bijzonder op het vlak van het *going concern*-vraagstuk ten aanzien van de ondernemingsraad. Ook in dit verband stemt het de leden van de Hoge Raad tevreden dat het College dit specifiek aandachtspunt heeft opgenomen binnen zijn risicoanalyse voor de uitvoering van de kwaliteitscontroles.

De Hoge Raad vindt het positief dat het College in 2019 en 2020 - in het kader van het toezicht - een controlecampagne heeft georganiseerd over de controlewerkzaamheden van de commissaris bij failliet verklaarde vennootschappen. Dergelijke *a posteriori*-analyse omtrent de werkzaamheden van de commissaris tijdens de boekjaren die het faillissement voorafgaan, is uiteraard nuttig. Maar volgens de Hoge Raad moet nog meer worden ingezet op het onderzoek naar het optreden van de commissaris bij ondernemingen vanaf het ogenblik dat de eerste continuïteitsbedreigende factoren zich voordoen. Hierbij is de houding van de commissaris ten aanzien van de ondernemingsraad een sleutelement om na te gaan of de Belgische regelgeving terzake wordt nageleefd, en dit vanaf het eerste moment dat de alarmbellen afgaan, nog los van de in België toepasselijke internationale controlenormen.

Mocht het College overwegen om de risico-gebaseerde aanpak van de kwaliteitscontrole, zoals die nu toegepast wordt voor de kwaliteitscontrole van de bedrijfsrevisoren met OOB-mandaten, na de COVID-19 periode te veralgemenen naar de kwaliteitscontrole voor bedrijfsrevisoren met niet-OOB-mandaten, dan verwachten de leden van de Hoge Raad dat over dergelijke evolutie vooraf nog van gedachten kan gewisseld worden met de vertegenwoordigers van het College.

Op korte termijn verdienen volgens de leden van de Hoge Raad de volgende thema's bijkomende aandacht, naast het thema van het optreden van de bedrijfsrevisor ten aanzien van de ondernemingsraad (waarvoor een aantal leden van de Hoge Raad over een specifieke kennis van het terrein beschikken):

- de naleving van de wettelijke voorschriften op het vlak van de rapportering aan het auditcomité en de relatie met de commissaris; nadere toelichting omtrent de concrete vaststellingen die het College op dit punt heeft gedaan tijdens controles bij OOB-kantoren en omtrent de vooropgestelde verdere aanpak door het College zou wenselijk zijn;
- de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften, meer in het bijzonder op het vlak van de (verboden) niet-auditdiensten; dit blijft een weerkerend probleem en zowel op Belgisch als Europees vlak is er druk om de bestaande regelgeving te optimaliseren. De leden van de Hoge Raad zouden het op prijs stellen om hierover samen van gedachten te kunnen wisselen in het tweede semester van 2021.

De leden van de Hoge Raad houden zich graag ter beschikking voor eventuele suggesties en/of bedenkingen van uw kant; ze kijken alleszins met veel belangstelling uit naar verder overleg.

Met voorname hoogachting,

Jean-Marc DELPORTE
Voorzitter